

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

Педагогічний факультет
Кафедра дошкільної освіти

З Б І Р Н И К НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ТОМ 2

за матеріалами

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
*з нагоди відзначення 190 річниці Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова*

**«ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ:
ВІД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
(ВІТЧИЗНЯНИЙ І СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ)»**

20 березня 2024 року

Київ 2024

Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих (вітчизняний і світовий досвід упровадження): Збірник наукових праць (за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції 20 березня 2024 року, м. Київ, Україна) / за заг. ред. Т. О. Олефіренка, Г. Г. Цветкової, Л. В. Барановської. Том 2. Київ : Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2024. 164 с.

З метою розвитку наукового мислення та навичок дослідницької діяльності сучасного студентства, популяризації спеціальності 012 Дошкільна освіта, у збірнику (Том 2) вміщено тези доповідей за результатами наукових досліджень здобувачів вищої освіти та наукових ступенів, зацікавлених у проблематиці, висвітленій під час роботи Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих (вітчизняний і світовий досвід упровадження)» 20 березня 2024 року, присвяченій **190 річниці Українського державного університету імені Михайла Драгоманова**.

Матеріали Збірника можуть бути корисними науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти та наукових ступенів, які здійснюють дослідження в межах відповідних напрямів, педагогам-практикам закладів освіти та усім, хто цікавиться вітчизняним і світовим досвідом та інноваційними освітніми технологіями в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих.

Редакційна колегія:

Олефіренко Тарас Олексійович, кандидат педагогічних наук, професор, декан Педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Цветкова Ганна Георгіївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (голова)

Барановська Лілія Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Шулигіна Раїса Андріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Корх Віра Михайлівна, старший викладач кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Шелепко Галина Володимирівна, асистент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Матеріали подані в авторській редакції.

Автори тез наукових доповідей та їх наукові керівники несуть відповідальність за науковий та літературний зміст, достовірність викладених фактів, цитат, посилань на використані джерела та дотримання принципів академічної доброчесності.

Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії

© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

©Кафедра дошкільної освіти, 2024

© Автори статей, 2024

<i>Собецька Людмила Олександрівна</i> ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО СЕБЕ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	136
<i>Сугак Наталія Сергіївна</i> ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ ТА КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	140
<i>Терновенко Наталія Павлівна</i> ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ СПОРТИВНИХ СВЯТ ТА РОЗВАГ.....	145
<i>Тихонова Ольга Сергіївна</i> ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З ОДНОЛІТКАМИ В СИТУАЦІЯХ КОНФЛІКТУ.....	148
<i>Хожай Надія В'ячеславівна</i> ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗБЕРІГАЮЧОГО СВИТОГЛЯДУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	152
<i>Шишак Андріана Михайлівна</i> ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВИХ УМІНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	156
<i>Шмадченко Олена Василівна</i> ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО МАТЕРІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ В. О. СУХОМЛІНСЬКОГО.....	160

ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВИХ УМІНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Шишак Андріана Михайлівна,
аспірантка 4-го року навчання
кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти,
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник:
Чайка Володимир Мирославович,
завідувач кафедри освітології і педагогіки
Західноукраїнського національного університету,
доктор педагогічних наук, професор

Ще з раннього віку діти починають активно використовувати цифрові пристрої, однак розвиток здатності застосовувати їх, не завдаючи шкоди особистому здоров'ю, має бути активно керований з боку дорослих. Значна актуальність проблеми формування у дітей дошкільного віку елементарних інформаційно-цифрових умінь пов'язана з тим, що зараз усі суспільні сфери перебувають в епосі цифрової трансформації, що продукує велике різноманіття цікавих та яскравих онлайн-застосунків і програмного забезпечення для ПК та смартфонів. А використання малятами ресурсів комп'ютера зумовлено їх природною потребою до ігор, зокрема й у цифровій формі.

Мета дослідження полягає в тому, щоб визначити шляхи формування елементарних інформаційно-цифрових умінь у дітей дошкільного віку.

У варіативному складнику Базового компонента дошкільної освіти (далі – БКДО) зазначено освітній напрям «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі. Комп'ютерна грамота». У його межах подано визначення цифрової компетентності, яку розуміють як «здатність використовувати інформаційно-комунікаційні та цифрові технології для задоволення власних індивідуальних потреб розв'язання освітніх, ігрових завдань на основі набутих елементарних знань, вмінь, позитивного ставлення до комп'ютерної та цифрової

техніки» [1, с. 26]. Вказані там емоційно-ціннісні ставлення, знання та навички взаємопов'язані зі структурою інформаційно-цифрових умінь, яка охоплює мотиваційний, змістовий, процесуальний та контрольний компоненти. Сутність поняття «інформаційно-цифрові вміння» трактуємо як «вміння опрацьовувати цифрову інформацію, зокрема й комунікувати онлайн, і добирати відповідні засоби ІКТ та алгоритми дій з ними для реалізації власного запиту» [4, с. 69]. І під час освітнього процесу в закладі дошкільної освіти (ЗДО), і вдома слід сприяти оволодінню дошкільником цих елементарних здатностей, які дадуть йому змогу шукати інформацію в інтернеті (аудіо, відео, зображення чи інше), застосовувати цифрові пристрої для вирішення власних запитів, безпечно та етично поводитися у Глобальній мережі тощо.

Для становлення у дітей дошкільного віку елементарних інформаційно-цифрових умінь слід реалізувати сприятливе освітньо-розвивальне середовище, яке охоплюватиме забезпечення ЗДО засобами ІКТ та організацію взаємодії дошкільників з ними, адаптовуючи її до можливостей вікових груп. Комп'ютерні пристрої у ЗДО дають змогу дітям оволодіти цінностями важливості збереження матеріальних об'єктів, а також підтвердити практичне усвідомлення того, що ці засоби можуть реалізовувати чимало завдань [2, с. 125-126]. Створення необхідного освітньо-розвивального середовища передбачає також наявність якісного україномовного контенту, який відповідає дошкільному віку: відео, зображень, комп'ютерних та онлайн-ігор тощо, які мають значний навчальний, розвивальний та виховний потенціал.

Слід зауважити, що дошкільники часто мають досвід роботи з ІКТ вдома: вони застосовують програми, грають в ігри, дивляться мультфільми. Тобто зазвичай цифрові пристрої та онлайн-застосунки використовують для самостійної розваги дошкільників. В межах ЗДО такими засобами діти користуються лише під керівництвом педагога, зосереджуючись на творчому застосуванні цифрових інструментів саме для вирішення освітніх завдань [5].

Взаємодію з ними слід імплементувати у зміст навчальних занять, театралізованої діяльності, сюжетно-рольових ігор, інтегруючи навчальні матеріали різних освітніх напрямів.

Елементарні цифрові вміння дітей дошкільного віку доцільно формувати під час тісної взаємодії ЗДО та сім'ї. Як вказано у БКДО, участь батьків є надзвичайно важливою для підтримки зазначеного процесу, зокрема, забезпечуючи відповідальність та помірність використання комп'ютерних засобів дошкільником, добираючи корисні ігрові та пізнавальні програми, ознайомлюючи з їх можливостями під час побутових ситуацій, допомагаючи зрозуміти правила безпечної взаємодії в інтернеті та поведінки з комп'ютером, смартфоном, планшетом тощо [1, с. 27]. Саме єдність роботи вихователів та сім'ї впливає на всебічність оволодіння дитиною інформаційно-цифровими вміннями, оскільки авторитетний дорослий може щось підказати в тих обставинах, що виникають упродовж дня у ЗДО та вдома.

Щоб забезпечити формування інформаційно-цифрових умінь дітей дошкільного віку, дорослі також мають володіти зазначеними здатностями. Тому і педагоги, і батьки повинні підвищувати рівень власної компетентності у цій сфері. Для цього можна відвідувати офлайн- та онлайн-курси, вебінари, тренінги, читати науково-методичну літературу, організовувати спілкування з фахівцями, переглядати корисні відео в інтернеті тощо. Важливо зауважити, що не всі рекомендації можуть сприяти позитивному ефекту для кожної дитини, однак практикування різних підходів дасть змогу обрати найефективніший з них. Наприклад, корисними для представників родин та педагогів є гайд «Онлайн-безпека для батьків» від платформи «Дія.Освіта», розробки занять для дітей дошкільного віку, інформаційні матеріали, поради, подкасти, книги, фільми про безпеку дітей в інтернеті, запропоновані на сайті проєкту «#stop_sexтинг» [3; 6].

Таким чином, шляхами формування елементарних інформаційно-цифрових умінь у дітей дошкільного віку є створення сприятливого освітньо-розвивального середовища, застосування роботи з цифровими засобами під час

різних видів діяльності під керівництвом педагога, організація тісної взаємодії педагогічного колективу ЗДО та сім'ї, розвиток цифрової компетентності дорослих, які взаємодіють із дошкільниками. Цей перелік не вичерпує усіх напрямків роботи над вказаною проблемою, однак на основі встановлених кроків дає змогу окреслити перспективи подальших досліджень: визначити та охарактеризувати систему педагогічних умов формування елементарних інформаційно-цифрових умінь у дошкільників.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) (нова редакція): затв. Наказом М-ва освіти і науки України від 12.01.2021 р. № 33. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf.

2. Бартків О. Педагогічні умови формування цифрової компетентності дітей старшого дошкільного віку на інтегрованих заняттях. *Дошкільна освіта: теорія, методика, інновації*: матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Луцьк, 20 січ. 2024 р.). Луцьк, 2024. С. 124-129. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/23513/1/9_2024.pdf#page=124.

3. Онлайн-безпека для батьків: гайд. Дія.Освіта. URL: <https://osvita.diaa.gov.ua/guides/onlajn-bezpeka-dla-batkiv>.

4. Чайка В., Шишак А. Інформаційно-цифрові вміння учнів початкової школи: сутність, види, змістові характеристики. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка*. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. № 1. С. 69-77.

5. Masoumi D., Bourbour M. Framing adequate digital competence in early childhood education. *Education and Information Technologies*. 2024. 19 p. URL: <https://doi.org/10.1007/s10639-024-12646-7>.

6. Stop_sextинг: вебсайт. URL: <https://stop-sexting.in.ua/adult/>.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

УДК 37.044-022.332:004]:005.745

Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих (вітчизняний і світовий досвід упровадження): Збірник наукових праць (за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції 20 березня 2024 року, м. Київ, Україна) / за заг. ред. Т. О. Олефіренка, Г. Г. Цветкової, Л. В. Барановської. Том 2. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2024. 164 с.

Редакційна колегія:

Олефіренко Тарас Олексійович, кандидат педагогічних наук, професор, декан Педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Цветкова Ганна Георгіївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (голова)

Барановська Лілія Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Шулигіна Раїса Андріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (відповідальна за випуск)

Корх Віра Михайлівна, старший викладач кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Шелепко Галина Володимирівна, асистент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Матеріали подані в авторській редакції.

Автори тез та їх наукові керівники несуть відповідальність за науковий та літературний зміст, достовірність викладених фактів, цитат, посилань на використані джерела та дотримання принципів академічної доброчесності.

Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

Адреса організаційного комітету:

01601, м. Київ, вул. Олександра Кониського, 8/14, оф. 9-12

Телефон: (044) 484-63-94

Кафедра дошкільної освіти